

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Városunk és a művészetek.

Zombor, 1902. augusztus 21.

Járjuk most röptében végig utcáinkat. Mit látunk? Jobbról-balról épületsorok, magánházak, középületek, de egyetlen egy sincs közöttük, amelyre a művész-ember reá mondhatná stylszerű épület, szép ház — egyetlen egy sem.

Csupa egyforma, stylszerűtlen építmény. De nem jól mondottam, van minden építménynek valami határozott karaktere, a melynek alapján nem sorozhatjuk ugyan semmiféle rendszerbe az illető épületet, de általánosságban ott van kivétel nélkül mindenütt. Ez az u. n. első zombori szabadalmazott helyi érdeklő stylrendszer. Büszkék lehetünk reá, saját dicsőségünk.

Rögtön szembe tűnő nyilvánulásai a nyomott kupolák, félben maradt tornyok, vulcanicus eredetű tetőkiugrások.

Ennek a dicső rendszernek szülöttei: a városi kioszk kupolatorlódása, verandájával, a szerb tanítóképzőnek a föld középpontja felé törekvő kupolája, a vármegyeház hátradugott tornyai, az árúcsarnok, folyammérnöki hivatal, hon-

védiktanya, elemi iskolának előbb említett vulcanicus eredetű tető-ékitményei, továbbá azok a sehol fel nem található fehér bádoggal ékitmények, melyek oly diszesé teszik a megyeház homlokzatát, az elemi iskola tetejét.

Szinte furcsa volna, ha valakinek az új házában nem tündökölné a helybeli specialitások egyike.

Egypár ujonnan épített ház közeledik ugyan valamely stylhoz, de általán véve sem valódi stylszerű, sem modern épületünk nincs.

Példát vehetnénk Szabadkának újabb építkezéseiről. Ott sem emelnek százazreket erő épületeket, de emelnek olyanokat, melyeknek terveit magyar, ismert nevű építőművészek készítik. Azért vannak odaát szép magyar ékitményekkel díszített épületek, mert nem Baumeisterek, ezek az ó-német világból maradt urak készítik a terveket. Ott csak a téglarakodást bízzák reájuk, de a művészet berkeibe nem engedik őket bekontárkodni.

Hol vannak nálunk azok a karcsú tornyok, hol azok a kedvesen tarkázott tetőzetek, szép párkánycsipkézetek, köny-

nyű erkélyek, kellemes loggiák, szép bronz ékitmények? Sehol.

Milyen szépek azok az épületek a vasut közelében, a Kossuth-utcában, minő pompás alkotások az új gymnasium, tanítónőképző, az új kápolna, a plébánia, posta, huszárlaktanya, kórház, nincs egyetlen egy is, mely nálunk hozzájuk hasonlítana.

És miért maradunk mi az építészetben oly sajnálatraméltóan hátul? Mert a mi építészaink nem haladnak a korrallal, a folyton fejlődő és a nagy hullámokat verő művészeti törekvésekkel absolute nem törődnek, elfogadják a külföldi kontrárok olcsón megszerezhető terveit és ezeket drága pénzen ránk erőltetik.

És kik vannak ismét mellőzve nálunk? A törekvő, a szépet teremteni kész magyar építőművészek.

A közel jövőben aktuálissá válik az építendő pénzügyi és törvényszéki palota kérdése. Ne töltsék városunk, hogy az állam itt rendezzen állandó kiállítást a Bach-rendszerű catastroal Gebeudékból, mint a posta, pénzügyigazgatóság, van nekünk régiségünk elég, hanem követeljen művészi munkát, olyant, mely

A BÁCSKA tárcája.

Utunk keletre.

Írta: Novákovits Izidor.

VII.

Benne voltunk tehát már javában a török, helyesebben arab szellem alkotásainak szemlélésében s hogy munkánk teljes legyen, elindultunk a nem távol eső Begova-dzsámija megtekintésére. Már délfele járt az idő s egyszerre mindenfelé felhangzott az imára hívó mtezzinek egyhangú, tompa szöszata. Megkérdeztük erre menetünk gyorsaságát, hogy kellő időben érjünk Allah csodás, nekünk még ismeretlen házához. S éppen jókor értünk oda, mert a hívők nagyrésze már tul volt a rituális mosakodáson, s szótalanul vonult a dzsámi árkaodos folyosója felé.

A Farhadija végéig jutva, jól bekerített helyen találtuk Scher-Szerajevó atyjának, a Gazinak, vagyis győzőnek elnevezett Husrev-bég ezen belsejével a konstantinápolyi Aja-Szofiával és a drinápolyi Szelim dzsámival versenyző örökszép alkotását, melyet a királyokat ölé jajcai (1496.) és mohácsi (1526.) csaták hőse kegyes ura, Nagy-Szulejman

emlékére emelt. De mig a bosnyák nép részére a nagy szultán emlékét csak a történelem néhány véres lapja őrizte meg, addig az atyjának elnevezett kegyes maecenás nevét a hála véste Allah akkoron még fiatal nyájának szívébe.

Belépve a magas fal kapuján, először is a terebélyes hárs hűsében, a sadrvannál (szőkő kut) mosakodó hivek tünnek szemünk elé, a kik alaposan igyekeztek arcukat, kezeiket és lábait a portól megmosni, vagyis ahogy ők mondják, lelkiismeretes avdesztet végezni. Ennek a szemlélésével betelve, közelebb léptünk Allah szentélyéhez, a híres dzsámihoz. Hosszu és elég széles, arkados folyosóján már elhelyezkedett volt a hívők egy része, meztelen labbal állva a vastag szőnyegen. Egyszerre felhangzott az erkélyen az eddig mélyen magába szállt hodzsza szokatlanul tremulázó fobásza és a hívők erre kezeiket kinyújtott tenyerrel arcukhoz emelve, mintegy parancsszóra kezdették el végtelen hajlongásukat, miközben homlokukkal érintették meg a földet, hogy Allah iránti mély hódolatukat minél jobban fejezzék ki. Ezen ceremóniának végtelensége nem engedett nekünk időt arra, hogy a dzsámit belülről is alaposabban megtekintsük. Megnéztük tehát még a nagy bégnek ugyanitt, az udvaron elnyúló temető közepén levő turbéját, sir-emlékét, miközben eszünkbe jutottak e nagy

embernek 27 évi bégeskedése idején életbe hívott egyéb alkotásai is s a melyről a hálás szarajliak őt a város atyjának neveztek el, t. i. a Careva dzsámija, vagyis a szultán dzsámija, a bezisztán, taslihán, a kursumli-medresz stb., melyekről később lesz szó. Távozásunk közben vettünk észre itt még két érdekes dolgot, nevezetesen a százhatkúlat, t. i. a 24 órára beosztott és a dzsámihoz tartozó órástornyot, valamint a dzsámi folyosójának egyik végén elhelyezett és elparentálásra váró két török tetemet. A mohamedánok ugyanis övéiket, amint kilehelik lelküket, fehér gyolcsba jól bepólyázva és lapos bordágyra helyezve, valamelyik dzsámihoz viszik, a bonnet a hodzsza imája után örökös nyugvóhelyre kísérik. Utközben a rokonok, barátok és ismerősök gyors egymásutánban váltakozva emelik vállaikra a tetemet, ezzel róván le a halott iránt a tiszteletet. A temetőhöz érve a hozzátartozók távoznak s idegen kezek helyezik sirjába az arcával Mekka felé fordított és a sirjában inkább ülő, mint fekvő elköltözöttet.

Mint minden dzsámi udvarában, úgy itt is van temető, de ezenkívül tengernyi sok Szerajevóban a szétszórt kisebb-nagyobb nyugvóhelyek száma. Az igazhívő mohamedán ugyanis mindig arra törekszik, hogy halottait lehetőleg háza közelében temesse el s így szaporodott el annyira a temetők száma,

disze legyen városunknak és büszkesége minden, a magyar művészet ügyét szíven viselő polgárnak.

Vessünk most egy pillantást az épületek bensejébe és megérkezünk azon ponthoz, mely jelzi azt, hogy polgáraink mennyiben pártolják a hazai művészeket.

A lakás, a szoba az a hely, a melyben a nagy, fáradságos és a létért folytatott küzdelem után, élvezzük az üdítő, kellemes órákat. Itt összpontosul minden törekvésünk, a jólét, a nyugalom, a boldogság után. Itt kell tehát felednünk az élet prózai oldalát, itt kell felatalálnunk mindazt, a mi jó, a mi szép, a mi az élet sivárságát feledteti.

A művészi dolgok, művészies felhalmozásában kell hogy nyilvánuljon az otthon poezise. Mert ott, ahol a művészet tütötte fel tanyáját, ott meg van a boldogság, a szeretet, a szépet, a jóért való törekvés.

Kevés kivétellel mit tapasztalunk e ponton. Alig van városunkban egyik lakás, mely megfelelne annak, amit a műizlés korunkban a berendezés tekintetében minden művelt embertől megkíván.

Általán uralkodó a külföldi, idegen stílusban készült — drágábbnál drágább holmi. És annyi pénzért legalább meg volna a benső értéke mindennek?

De hogy van meg. Gyári bútör, gépies festmény utánzat, hamisított szőnyegek és a rossz izlést legalaposabban feltüntető papiros pálmák — ez az általános jelleg.

Figyeljük meg lépésről-lépésre a városunkban uralkodó szobaberendezéseket. Ebédlő, hálószoba ó-német, salon XIV. Lajos korabeli, boudoir csecsebecse, függöny, csipke conglomerat és ezzel készen vagyunk.

Mint valami ragályos kór, úgy dühöng nálunk az ó-német mania és csak nem is szégyeljük magunkat ezért.

Az ebédlőben nagy, nehéz asztal, óriási étszekrény — rengeteg támlányu kerevet, alig mozdítható székek, a sarkokban meg valami kis szekrény-féle tele rakva értéktelen porcellán lim-lommal, ezt úgy hívják nálunk „trimó“, az ablakokon ólom üveg — felette a „Schmücke dein Heim“ — Kunigundája és hogy legyen mégis valami hazai ebben a nürnbergi butorraktárban, ott diszlik a homályban Petőfi arcképe rokokó keretben, két oldalán valami német pictor „csendélet“ képeivel.

Ha meggondoljuk már most, hogy az embertől az előszobában elveszik a fokost, mert az „paraszt szokás“ — és magára hagyják ebben a „középkorban“ — hát az ember a legnagyobb zavarban van, rettegve attól, hogy mi lesz, ha Wallenstein ur vagy három Landsknecht-tal hirtelen beront.

De ha még minden így volna — abban volna mégis valami művészi különöködés — de éppen azért nevétség az egész dolog, mert minden új, bántóan új — még a háziasszony is, a ki most lépett be „empire“ pongyolában.

Valóságos korszakképletek folynak le szakadatlanul 24 óránként a mi lakásainkban.

És odafönn a fővárosban nap-nap után dobálják ki az ó-német „kraflit“ az uri lakásokból — nálunk pedig annál inkább válik elegánsá, mert a „staffirungok“ mind ebben a genreben jönnek meg . . . Bécsből.

De lépünk a „szalonba!“

Első pillanatra azt hiszi az ember, valami algiri majálison van. Pálma itt,

pálma ott, csak éppen a datolya hiányzik. A pálmák hűs árnyában honol XIV. Lajos kora. Vékonyka székek, icipici asztalkák — a parketten pedig — egy óriási imitált perzsa szőnyeg. A szoba tulsó sarkában pedig meghatározottan amolyan „helyi érdekű“ stílusban készült butorzat. Mert a divat jelenleg azt mondja: két „garniturának“ kell lenni minden jóra való szalonban.

Köteteket irtak már a szalonról, azért annak rendeltetéséről szólni ez alkalommal nem akarok, csak annyit említek, hogy éppen a szalonnak kell lennie ama kápolnának, a melyben a művészi szépek áldozunk.

Ahelyett megtöltjük izléstelenül a szalonokat értéktelen butorzzal, csunya mesterséges pálmákkal, ismeretlen piktöröknek rosszabbnál rosszabb festmény utánzataival, nem ügyellünk a művészies összhangra, stíluszerűségre és költjük az ország pénzét külföldi rossz munkákra.

Ma már egész légiója van a kitűnő festőknek, szobrászoknak. A képzőművészeti társulat a legelőnyösebb módokat nyújtja azok műveinek megszerzésére. Egész légiója a kitűnő műiparosoknak, a kik remek magyar stílusban készült és a legelső művészek által tervezett butorokat olcsó pénzen bocsájtanak rendelkezésünkre. Ott jár elől a főváros társadalmával, közheyeivel, mint a híres Park-klub stb. az már magáévé tette azt az elvet, hogy manapság Magyarországon csak az elegáns, a mi magyar stílusú, magyar művészi munka.

Művészi, elegáns lakberendezés ma már nem tűri az idegent — legalább nem rossz és értéktelen utánzatokban. Hozzuk le a padlásról az üregek

melyeket azonban a mostani hatóság egészségi okokból mindinkább koncentrálni igyekszik.

Elbágyva a csodaszép Begova-dzsámiját, megindultunk Husrév bégnek egy másik alkotása, t. i. a kursumli-medresza, azaz az ólommal fedett papnevelő iskola felé. Régi alkotmány ez, az örökös magabaszállás tanyája, a melyben 20—30 fiatal mozlím, szűk cellákban párosával is lakva, szívja magába Mohamed igéinek varázsát. Innen kijutva, vezetők egy egész sor házra figyelmeztettek, a melyek a Begova-dzsámija vakufjához tartoznak.

A dzsámikat ugyanis rendszerint hatalmas bégek, basák vagy más előkelőségek építik, nem annyira hitbuzgóságuk, mint inkább gyarló hiúságuktól vezérelve. Minden nagyobb ur tehát, ha csak tehette, dzsámít építtetett, ezzel óhajtván tekintélyének is nagyobb súlyt szerezni. Innen van Allah házainak ily tengernyi száma. (Pl. Szerajevóban 100, Mosztárban meg 6000 igazhívó számára 33.)

Ha már most valamely bég dzsámít építtet Allah és Mohamed próféta tiszteletére, köteles volt annak fentartására alapot, vakufot, létesíteni, a melynek jövedelméből díjazták a más keresettel nem bíró hodzsákat és fedezik az egyéb kiadásokat. A vakufok, vallásalapok mesés nagyságu értéket képviselnek,

annaira, hogy egész Bosznia területének egy harmadrésze vakuf. (Ujabbán a kormány kezeli ezen vallásalapokat, a mi a mohamedánok végtelen elkeseredésének egyik főoka.)

Annyira-amennyire megismerve a török világ egyik sajátosságát, megindultunk, hogy megismerjük a másikat. A Csarsiját kerestük fel t. i. Szerajevónak piacát, vásárterét, a Keletnek ezen még érintetlen darab maradvékát.

Bajos feladat volna a Csarsija hű képét itt hűen leírnom, látnunk, tanulmányoznunk kell azt nekünk idegeneknek, hogy elleshessték annak minden érdekes titkát. Elégedjék meg tehát az olvasó egy kis vázlattal.

A százat felülmúló rövid utcácskák közé szorult fabódétömeg a szerajevói piac, melyen naponta ezernyi néptömeg hullámszik fel-alá, egykedvűen fogadván az örökösön beszéző kufárnak, vagy a közben szorgalmasan kalapáló rézműves, kovács, bádogos, papucsos, bocskoros, asztalos stb. stb. mesterember végtelenül hosszú, hol esküvel, hol meg élénk taglejtéssel támogatott kínálását. (A keresztények a leglármásabbak.) S minő tarka képe van néha egy-egy ily négy méternél nem magasabb, tiznél nem hosszabb két, három, sőt néha négyemeletes bódénak! A legelső — hogy úgy mondjam — lyukban erősen kalapál a kovács, a felette lévő emeleten

szaporán végzi öltéseit a bocskoros túje, feljebb a másodikon az ócskaságok árulója, a nagyon tipikus spanyol zsidó rendezgeti folyton csekély értékű lim-lomjait, s ha egy harmadik emelet is tolja feljebb a bódé tetjét, úgy ott valószínűleg a hűsítő italok és az edességek „gyárosa“ guggol, roppant flegmával túrvén lefogó kezén a legyek végtelen korzóját. Egy másik bódében, amelyen erkély is van esetleg, nagy munkában van a kifőző, hogy a tömeges keresletet hamarosan bonyolítsa le, vagyis hogy egy-kettőre szeljen le az írtcomból egy darabot a csészével várakozó szomszédnak. Arrább menve a hagyma és más növényi termék illata üti meg orrod; még arrább azonban már szebb berendezésű üzletet találsz, amennyiben ott egy jobbmodu spanyol zsidó méri a fehér gyolcsot, vagy a ríktó színű posztót. És így tovább majd minden lépésnél újabb és újabb dolog vonja magára az idegennek már-már lankadó tekintetét. A Csarsijának mintegy kiegészítő része a Taslihanának és Bezistánnak nevezett két keleti bazár, melyekben most főleg a XVI. század vége felé bevándorolt spanyol zsidók ivadékai űzik kereskedésüket.

A Taslihanából Szerajevó főutcájába jutottunk, mely a király nevével viseli és amely a modern berendezésű üzletek egész sorát foglalja magában. E mindenesetre szép, de nem eléggé szabályos utca szomszédságában

régi pohár ezek az ógyaros do magyar ur azok a mi vadonat új rettek.

Hason motivumu vehetnek vészetért r

Szóljo nak is, kil művész m készítsék a rokat és n kot azokka ezek már gyarországn

Bizun küzdő férf nézünk vá ama szép tehetős pol kodni a m telében.

Ez ne szebb köte

Dr Dra viselője, a köve mely kívánságn

Közél ben észlell álisabb kö küzdelmet, törekvés v az egyedül nak; innen egyesek ca részt a köz az egyik v közreműkö

vannak a v a tisztí kas épületek. In kerültünk k Milyácska t kaságára. A innenső, job renaissance-ház, Szeraje amely tágas bármely főv palota egyi tottuk el a folyamán t felköszöntöt inkkal, kar

Uj erő tanulságos végighaladv előtt vonatr

Ilidze értelmében v külsője úgy költekezésér rátságos fog fürdőigazgat kezésünkre l is a Boszna hosszú, nyi hamar elért igazgató sz

régi pohárszékét, a tulipántos asztalt, ezek az ő régiségükben művészi, magyaros dolgok, méltóbbak azok egy magyar uri asszony lakásához, mint azok a minden jóízű szemet sértő vadonat új trimók, nippek, puffok, taburettek.

Hasonló rendeltetésű, de magyar motivumú dolgokat szebben, olcsóbban vehetnek meg odafönn a magyar művészetért rajongó fővárosban.

Szóljon ez utmutatásul iparosainknak is, kiknek szívesen küld bármely művész magyar mintákat, azok után készítsék a szép magyar zamatu butorokat és ne töltsék meg az árucsernokot azokkal az átkos ó-német holmikkal, ezek már idejüket multák nálunk Magyarországon.

Bizunk vezető és a művészetért küzdő férfainkban és ezért nyugodtan nézünk városunkban is a jövő felé — ama szép jövő felé, melyben minden tehetős polgárunk válva fog munkálkodni a magyar művészet nagygyá tételeiben.

Ez nem lesz érdem, csak a legzebb kötelesség teljesítése!

T. Z.

Közéleti erkölcs.

Dr. Drakulits Pál, városunk országgyűlési képviselője, a következő cikk közlésére kérte fel lapunkat, mely kívánságnak természetesen készséggel teszünk eleget.

Budapest, 1902. augusztus 18.

Közéletünkben, sajnos, már régebben észlelhetjük, hogy az elvek és ideálisabb közcélok megvalósítása körüli küzdelmet, bizonyos önző célokért való törekvés váltotta fel s ezt nevezik nálunk az egyedüli üdvös gyakorlati politikának; innen van azután gyakran az, hogy egyesek csak azért vesznek élénkebb részt a közéletben, csak azért támogatják az egyik vagy másik pártot, hogy ebbeli közreműködésükért jutalmul egyéni sze-

mélyes érdekeiknek a kielégítését az általuk támogatott párt segítségével elérjék; ha azután az illetőknek ilyenmő akár az anyagi érdekekre, akár a nyilvános életben elfoglalni kívánt kiválóbb pozíciókra irányuló igényeik kielégítését nem nyernek, ütök azt, kit addig dicsértek, ártalmasnak mondják, mit addig hasznosnak hirdettek és setétnek festik ugyanazt, mit addig a napnál is ragyogóbbnak tartottak.

Ezen irány leginkább a journalistikában nyilvánul, mert ott észlelhetjük a legszembetűnőbben az ilyen politikai saltomortalókat. És honnan ered az? Egyszerűen onnan, hogy a hírlapírás ma már leginkább csak üzlet; hogy még a nagy fővárosi lapokat is többnyire, a vidéki hírlapokat kevés kivétellel csak olyanok tartják a kezeikben, kik sokszor külső forma szerint írni tudnak ugyan, de a tartalomra, különösen a következetességre mit sem adnak, az általuk megirtaként önként elvállalni köteles erkölcsi felelősségen túléstetik magukat és írni tudásukat, szerkesztői mivoltukat vagy a lapnak anyagi támogatását csak saját egyéni érdekeiknek vagy gyakran beteges ambíciójuknak a kielégítésére akarják felhasználni.

Már most az, aki némi politikai rutinnal, logikával és izléssel bír és jól tudja forgatni a tollat, úgy a hogy el tudja némileg palástolni az igazi motívumokat, és indokolni némileg a lapjában időről-időre észlelt köpenyeforgatásokat, de a gyengébb eszű, kevésbé ügyes és kevésbé jóízű ember erre nem képes, hanem csalatkozva reményeiben, indulataitól vezérelve, a legnagyobb izléstelenségek elkövetésére képes és inconsequentiaját okozó rejtettnek vélt célzatait egész meztelenségükben mutatja ki annyira, hogy undorral fordul el tőle mindenki, aki csak valamit is ad a közélet erkölcsi tartalmára?

Egy ilyen jelenséget észleltünk legújabbban a „Zombor és Vidéke” c. lap 63-ik számában közölt: „A rákok” c. vezércikkben, melynek szerzőségét magá-

nak a lap felelős szerkesztőjének tulajdonítom; de ha azt talán nem is ő maga, hanem nálánál a tollat jobban elforgatni tudó, vele rokon lélek írta, mindenesetre azon körülménynél fogva, hogy a cikket szerzője nevének aláírása nélkül vezércikképpen, az előző napon megtartott közgyűlésről tendenciosusan elferdített tudósítás kíséretében közölte, egész terjedelmében felelősséget vállalt érte.

Alig 7—8 hónapja, hogy Zomborban egy városi párt megalakult külön politikai színezet nélkül; egy ilyen pártnak a megalakítását éppen Donoszlovits Vilmos dr. sürgette leginkább s ha jól emlékszem, éppen az ő indítványára vette fel a párt a haladópart nevet; ebben a pártban próbálkozott azután ez az úr fészkelődni és bizonyos vezérszerepre szert tenni, de midőn ez neki nem sikerült, mert a bizalmat, a vezéri szerepet, egyéb arravaló tulajdonságok hiányában csupa ambícióból és fondorkodással komoly emberek között kieroszakolni nem lehet, több ízben jött a párttal összeltközésbe, úgy lapjának szerkesztési módja és tartalma, valamint törvényhatósági ugrádozó szereplése folytán; ennek természetes folyománya az volt, hogy a haladópart párthatározattal — bár elég enyhe és discret formában — a pártból kitessékelte és kötelességéhez híven a nyilvánosság előtt kijelentette, hogy semmi féle közösségben nem áll a „Zombor és Vidéke”-vel és hogy ez a lap nem az ő organuma.

S most mit látunk? ez az ur ambíciójában megsértődve, csalatkozva azon reményében, hogy a pártban s ez által a közéletben is tekintélyesebb pozícióhoz jut, boszut liheg, — de tehetetlenségében és kellő józan megfontolási képesség hiányában nem vár megfelelő alkalomra, hogy ha bár látszólag is, de mégis csak némileg elfogadható okból indokolja a nyilvánosság előtt a párttal való szakítást s önkénytelen kiválását, egy olyan törvényhatósági közgyűlési határozat meghozatala alkalmából, a mely határozathoz ő maga is a szavazatával —

vannak a város középfokú iskolái, valamint a tisztá kaszinó és más nevezetesebb középületek. Innen ismét az Appel-rakodópartra kerültünk ki, a honnét tág kilátás nyílt a Milyácska tulsó oldalán lévő középületek sokaságára. A rakodópart derekán, a Milyácska innenső, jobb partján büszkélkedik az olasz renaissance-stylben épült gyönyörű egyesületi ház, Szerajevó első társaskörének otthona, amely tágas, fényűzően berendezett termeivel bármely főváros díszére válhatnék. E fejedelmi palota egyik barátságos termében fogyasztottuk el a jól megérdemelt ebédet, melynek folyamán több baráti érzelmektől áthatott felkőszöntőt váltottunk szerajevói ismerőseinkkel, kartársainkkal, buzgó vezetőinkkel.

Új erőhöz jutva, csakhamar folytattuk tanulságos utunkat. Az Appel-rakodóparton végighaladva elértük a dohánygyárat, mely előtt vonatra ülve lidzsebe rándultunk.

Lidzse, Bosznia gyöngye, a szó szoros értelmében vett modern fürdő, melynek pazar külsője ugyancsak rávall a kormánya bőkezű költsékesítésére. E kis paradicsomba érve, barátságos fogadtatásban részesültünk Poemann fürdőigazgató részéről, aki velünk a rendelkezésünkre bocsájtott fogatokra kapva, először is a Boszna forrásaihoz hajtatott. A 3 1/2 km. hosszú, nyilegyenes, pompás műuton csakhamar elértük azokat. Itt először is a fürdőigazgató személyes vezetése mellett mege-

kintettük a mesterséges haltenyésztő telepet, majd az 1248 méter magas Igmán lábaihoz térve, hosszú ideig gyönyörködtünk a nagy zajjal előtörő, vízbő forrásban, amelyek csakhamar egyesülve és a Boszna nevet felvéve, tekintélyes víztömeget küldenek a Száva, illetve a messze Fekete-tenger felé. A természet eme végtelenül regényes gyönyörűségétől eltelve hajtatunk vissza a pompás fürdőtelepre, ahol a szolgálatkész kalauzolás mellett órákig gyönyörködtünk a természet és az emberi kéz alkotásaiban. Majd megfürödve, pompás uzsonnához ültünk, mely után csakhamar ránk esteledett, mire újból vonatra ülve és egy szép kirándulás emlékeivel gazdagodva, csakhamar a városba értünk. Itt ismét az Egyesületi házban telepedtünk meg, hogy földünk, Siposnak hangversenye mellett, derűs hangulatban fogyasztuk el vacsoránkat, mely után otthonunkba térve, nyugalomra hajtottuk fejünket.

Másnap kora reggel, alig érezve a tegnapi faradalmakat, folytattuk a járás-kelest. Mindenekelőtt még egyszer megbámultuk a remek városházat, majd a délkeleti hegyeknek vettük utunkat, melyeken Szerajevó erődítései vannak. Háromnegyed órai hegymászás után elértük az u. n. Sárga bástyát, melyről festői kilátás nyílik Szerajevóra és a Szerajevszko polyéra. Hosszasan elmerengve csodáltuk meg a százmínaretes bosnyák fő-

várost, majd kalapot emelve az 1878-iki okkupáció idején elesettek dicsőségére felállított obeliszk előtt, visszafelé indultunk le a völgybe, Scher-Szerajevó falai közé. A Kiract-ban, azaz a török kaszinó mellett elhaladva újból betértünk a Csarsijába, hogy onnét néhány emléktárggyal megrakodva, szállásunkra siessünk, mert a továbbutazás perce már veszedelmesen közel volt. Mindazonáltal társaságunk egy töredéke nem állhatta meg, hogy utközben be ne térjen egy valódi, hamisítatlan török kávéházba, ahol a „svábát” csak megtűrik, tehát nem szívesen látják. A homályos labodében különös idegenszerűség köszöntötte bejöveteleinket; a kevésszavú, turbános törökök mintegy parancsszóra hallgattak el, a sakkozók, dámázók és dominózók meg úgy tettek, mintha észre se vettek volna bennünket, holott sűrű szemöldöktük alól folyton felénk lopódozt mord tekintették. A kafedzsi is csak úgy immel-ámmal szolgálta fel az illatos kávét nekünk, az annyira gyűlölt jött-menteknek.

Bizonyos megkönnyebbülés adott nekünk erőt, midőn a melanchólikus hallgatás és ábrándozás tanyáját elhagytuk volt.

Egy félórával később már a vasuti kocsikban ültünk, végső bucsut intve végtelenül kedves vezetőinknek.

bár közgyűlési felszólalásainak tartalmával ellentétben — hozzájárult, (haec consequentia) ezt a pártot a legdurvább módon megtámadja, oly indokok kíséretében, a melyek minden erkölcsi alapot nélkülöznek és minden józan megítélési képességet kizárnak.

A haladópart intencióinak erkölcsi integritását és működésének tisztaságát egy ilyen támadás távolról sem érintheti, legkevésbé érintheti akkor, ha egy olyan egyén részéről intéztetik ellene, kinek egyéni erkölcsi kvalifikációját az egész város ismeri és tudja mi volt az indító oka ennek a támadásnak; azért a párt igen helyesen cselekedett, midőn nem is reflektált az ilyen támadásra; s bár ellenem támad a legádázabban, mert engemet tesz meg a párt vezérévé, holott ezen — bár igen megtisztelő — szerepet soha sem vindikáltam s most sem vindikálom magamnak, hanem megelégszem, hogy továbbra is hű katonája maradjak ennek a pártnak, mondom, ha ezt csak általánosságban teszi, ha csak azt mondja, hogy nincs elég eszem és képzettségem a törvényhatósági életben való hathatósabb közreműködéshez, annál kevésbé némi vezérszerephez, — egy szóval sem reflektáltam volna magam is cikkére a fentebb felhozott okokból; de miután az őszinteség hiányát, a melyet én a közéletben a becsületességgel azonosnak tartok és insequentiát a közéletben hány a szememre, a mit még elég hosszú politikai szereplésem ideje alatt sem itt Budapesten az irányadó politikai körökben, sem pedig városunkban és megyénkben még a legnagyobb ellenségeim sem kísérlettek meg soha, mert arra épen-séggel soha okot nem szolgáltatam, kénytelen vagyok, bár nagyon kelletlenül, vele foglalkozni.

Az őszinteség hiányát azért hányja az idézett cikkben a szememre, mert szerinte alig méltattam a 9-es bizottság javaslatát az elolvasásra, a melyet magam mint elnök irtam alá. Hogy ez mily perfid hazugság, legjobban tudják a 9-es bizottság tagjai, a kiknek tanácskozásait mindig személyesen vezettem; ép oly jól tudja a bizottság volt előadója, ki igazolhatja, hogy a munkálatot jelentékeny részben vele együtt én magam dolgoztam ki. Az a körülmény, hogy felszólalásomban egy tételnél egy esztendő tévedtem, valóban nem képezhet tisztességes harcomodornál elég okot az ilyen piszkos támadásra.

A következetlenséget abból származtatja, hogy hat vagy hét év előtt én a városi tisztviselőket erősen megtámadtam egy ízben s most nekik fizetésemelést javasolok. A konkrét esetet, melyet itt felhoz, ez egyszer a valósághoz hiven adta elő; elismerem, igenis, hogy akkor helytelennek tartottam, helytelennek tartom most is, hogy a városi tisztviselők hasonló esetekben szavazzanak, különösen pedig, hogy szavazataikat a városi javak bérbeadásánál az alacsonyabb ajánlat mellett adják le; ezt elleneztem és ellenezni fogom mindig, de azért, hogy a tisztviselők hat vagy hét év előtt, talán

még bizonyos nyomás alatt is egy véleményem szerinti hibát követtek el, most is féktelen haragot tartsak rájuk, nem tartom sem méltányos, sem tisztességes dolognak. Én indokaimat, a melyek arra vezettek, hogy ennek a már régen vajdó kérdésnek a megoldásához hozzájáruljak, eléggé világosan tártam fel, ezen indokaimat fentartom és a ki engem ismer, tudja bizonyára azt is, hogy engemet itt semmiféle személyi tekintetek nem vezettek, hanem csakis azt tartottam szem előtt, hogy a város munkásait, kiknek jó munkájától a város boldogulása nagy mérvben függ, oly javadalmazásban részesítsük, mely tisztességes megélhetést biztosít részükre, a nélkül, hogy a városi adózó polgárság újabb megterhelését maga után vonja; tettem ezt annál is inkább, mert bizton hiszem, hogy jobb javadalmazás mellett alkalomadtán jobb erőkre is számíthatunk.

Ebből insequentiát csakis a legádázabb rosszakarattól áthatott meghibbant agy vonhat le.

De midőn Donoszlovits szerkesztő ur engemet vádol a közéletben tanusított őszinteség hiányával és insequentiával, nézzük már most, hogy áll ő e tekintetben és kezdjük el mindjárt magánál a híres cikkénél és az ezt követő tudósításnál.

A cikknek utolsó bekezdésében az foglaltatik: „s azután most fizetésfel-emelést, magas fedezet nélküli nyugdíjat proponálni ugyanazon agyonszidalmazott tisztviselői karnak; — lehet a megterésnek egy szép példája, — de az ilyenek azután elvesztik jogosultságukat arra, hogy az őszinteség és következetességéből másoknak prédikációt tartsanak.”

Biz ez utóbbi igaz, csak hogy az is igaz, hogy a ki hazudik, különösen a ki közügyekben, nyilvánosan, hírlapi vezércikkben hazudik, az elveszti az igényét arra, hogy tisztességes embernek tartsák. Ön pedig hazudik t. Donoszlovits ur, mert hazugság az, hogy akár én, akár bárki más „magas fedezet nélküli nyugdíjat“ proponált volna; hisz nyugdíj proponálásokról egyáltalában szó sem volt s a nyugdíjak csak annyiban jöttek szóba, hogy a midőn felszólalásában arra mutatott, hogy a fizetésfel-emelés folytán a nyugdíjak is nagyobbak lesznek s erre külön fedezet nincs, én világosan kimutattam, hogy ez a nyugdíjtöbblet bőven nyer fedezetet a magasabb nyugdíj-járulékokból befolyó összegben; eltekintve az esetleg a fizetésfel-emelés folytán befizetendő törzsjárulék folytán elérendő nyugdíjalap megnagyobbodásától.

A mi azon gúnyosan tett megjegyzésemet illeti, hogy én eddigi működésemmel összesen nem hajtottam annyi hasznot a városnak, mint a mennyit dr. Donoszlovits ur a vadászat bérbevitelével, s ha Donoszlovits ur nem értette meg, miért fakadtak erre a törvényhatósági bizottság tagjai hangos derűtségre, hát megmagyarázom neki. Azért fakadtak derűtségre, mert mindenki tudta azt, hogy a vadászati jog bérbe-

vételénél az vezette dr. Donoszlovits urat, hogy az előbbi vadásztársulat eljárásától eltérőleg, ő majd a parasztság-nak is ad vadászati jegyet s ez által népszerűséget szerez, hogy azután azt a rákövetkező mult őszi képviselőválasztásnál a maga részére kiaknázhassa, a mi azonban nem sikerült neki; és azt is tudja mindenki, hogy olyképpen kezeli a vadászatot, hogy a vad az egész határban pusztulóban van, s hogy most a professionatus parasztvadászok sem akarnak már jegyet váltani; s hogy az ő kezelése mellett egy-két év múlva az egész vadállomány kipusztul úgy, hogy a bérlet lejártával a város nem tudom mennyiért fogja bérbeadni a vadászati jogot. Ez az a nagy haszon, a melyre én utaltam.

A közgyűlésről irt tudósításában szintén sok dolgot elferdit, és pedig következtetve azokból, hogy miket és miképpen ferdit el, bátran állithatom, hogy szándékosan a közönségnek félrevezetése végett.

Azt mondja először is, hogy én magam kértem odamódosítani a 9-es bizottság javaslatát (melynek én voltam az elnöke), hogy a fizetés felemelés ne 1902. évi április hó 1-ével, hanem csak ugyanazon év október hó 1-ével lépjen életbe; hát ez egyszerűen ismét hazugság, mert én indítványomat egész terjedelmében a 9-es bizottság javaslatához képest tettem meg s dr. Gozdu Elek bizottsági tag ur volt az, ki az életbeléptetés idejét finánciális szempontokból későbbre kívánta halasztani, a mihez én az általa kifejtett aggodalmak folytán, — bár azokat nem osztattam, — hozzájárultam, de csak azért, hogy a javaslatnak egyhangú vagy igen jelentékeny többséggel leendő elfogadását biztosítsam és pedig egyrészt a tisztviselők érdekéből, másrészt pedig azért, mert szülkségesnek tartom, hogy az ilyen fontos kérdések lehetőleg az összes komolyan számbavehető bizottsági tagok közmegegyezésével oldassanak meg.

Azt imputálja tovább nekem tudósításában, hogy én azt az abszurdumot állítottam, midőn a városi kölcsönök konverziójáról beszéltem, hogy a pénz most megrárgult; holott éppen ellenkezőleg azt mondtam, hogy én tavasszal konverzióba azért nem akartam belemenni, mert, bár a kamatláb elég olcsó volt és elfogadható lett volna, de a kölcsönkötvényeket oly alacsony árfolyamon akarták leszámítolni, hogy én azt nem tartottam elfogadhatónak, mert biztam abban, hogy ha a kamat nem is lesz olcsóbb, de a papírok árfolyama emelkedni fog, a mi már be is következett s így bizton reményelem, hogy a konverzió az ősszel keresztülvihető lesz.

Azt mondja tovább tudósításában, hogy én azt állítottam, hogy a polgármester ur nekem privátkérdésemre mondtotta, hogy a már előbb közgyűlésileg elhatározott és jóváhagyott öt állásnál többet beszüntetni nem lehet;

Sok pénzt lehet megtakarítani, nem kell piszkos ruhában járni. Magyarázat 8. oldalon.

(szép kis stilisztika), holott én azt mondtam, hogy a bizottság az állások beszüntetésénél a polgármester urnak és még egy tanácsnoknak a véleményét kérte ki, ahogy tényleg történt is.

Végül teljesen elferdíti a zárszavamat; ugyanis azt olyképen közli, mintha én neki a beszüntetendő állásokat elfoglalt tisztviselők fizetésének felemelése iránt tett kifogására azt válaszoltam volna, hogy én mint képviselő bizonyára nem tettem annyit a város érdekében, mint dr. Donoszlovits a város vadászati jogának a bérlője s hogy inconsequentiaival vádoltam azért, mert dicsőhymuszokat zengedezett a 20-as bizottság jelentésének. Nohát ez csakugyan végtelen maliciózus elferdítése az általam mondottaknak; hisz' aki ilyen módon szólal fel illetőleg vitatkozik, az a bolondok házába való; ilyent nekem vagy bármely józanészű embernek impuálni csak egy csirke észjárású ember végtelen rosszakarata képes; mert egy tollforgató emberről még sem tételezhetem fel azt, hogy csak butaságból ferdíthette el annyira az általam mondottakat.

Igenis én azt mondtam, hogy én inconsequentiait látok abban, hogy mig Donoszlovits ur szerint a józan ész logikájával nem egyezik össze, hogy azon tisztviselők fizetéseit is emeljük, kiknek állásai mint munkanélküli felesleges állások beszüntetendők s azért a mi javaslatunkat ellenzi, addig dicsőhymuszokat zeng a 20-as bizottság javaslatának, holott az e tekintetben ugyanazt az álláspontot foglalta el.

A vadászati jog bérlétéről pedig zárszavamnak a bevezetésénél szólaltam, gúnyosan mondván, a mit fent idéztem.

Ez egészen más dr. Donoszlovits ur, mint a mit ön megirt. Ennek van értelme, van alapja; ezt mindenki megérti, meg is értették, liangos tetszésnyilvánításokkal meg is honorálták, ami, ha önnek fáj, ne tulajdonítsa másnak, mint az ön végtelen rövidlátásának és azon szinte rögeszmévé vált képzelődésének, hogy ön elegendő képzettséggel és hivatottsággal bír arra, hogy a közéletben szerepet játszó.

S most végül nézzük meg, mily őszinteséggel istápolja ön más dolgokban a közérdeket.

Ön lapjának négy közleményében, u. m. az 1901. évi július hó 18-ik számában megjelent „Hajsza egy városi tisztviselő ellen;“ az 1901. évi július 21-iki számban „Panaszok Zombor város kezelésére körül;“ az 1901. évi augusztus hó 4-én megjelent számban „Szép wirthschaft“ című közleményekben, végül még egy közleményben, a melyre most hirtelen nem emlékszem, megtámadja városunk tisztviselőit, azzal vádolja őket, hogy szándékosan rosszul írják elő a városi pótdadókat egyes személyek érdekében, hogy azok ez alól kibujhassanak, hogy némely tisztviselők városi szállítóktól maguknak illetéktelen anyagi hasznot szereznek és még több ezekhez hasonló, a tisztviselőket mélyen kompromittáló dolgot ír és azt állítja: „mi most még nem rántjuk le róluk a leplet, bár adat elég van a kezünkben.“ (1901. évi augusztus 4-ik

„Szép wirthschaft“) s a midőn a tisztviselők önértékükben és becsületükben mélyen megsértve, az illetékes hivatalos fórumukhoz fordulnak és fegyelmet kérnek maguk ellen, — a közigazgatási bizottság, illetve annak a vizsgálat megejtésével megbízott tagjai pedig önt felszólítják, hogy bocsássa rendelkezésükre ezen adatokat -- ön bujkál, adatokat nem szolgáltat, de huzza és halasztja a dolgot, mig lejár a törvényes határidő, mely alatt a rágalmozó cikkek miatt ön ellen a sajtópert meg lehet indítani.

Ez az ön közéleti erkölcsisége.

Ön közöl oly becsületsértést tartalmazó, egészen magántermészetű táviratot, a melynek közlése önnek időközben és pedig 2 nappal a lap megjelenése előtt megtiltatott, csak azért, hogy helybeli szerkesztőtársát megrálgalmazhassa; nem törődik azzal, hogy a távirat közlése folytán az érdekelt egyének között esetleg párbajjal elintézendő becsületbeli ügyek származnak; de a midőn öntől ezen perfid eljárásáért lovagias elégtételt kérnek, ön hivatkozva demokrata elveire, ez alul kitér.

Ez az ön journalistai erkölcsisége.

Egy-egy esetet hoztam fel csak, de még számosat tudnék felhozni, nem akarok azonban a szenyben turkálni, mert utálok minden piszkot; de már ezekből is minden elfogulatlanul gondolkodó ember kellőleg ítélhet önnek journalistikai és a közéletben tanúsított őszintesége és konzekventiája felett.

Végül megjegyzem, hogy a mint ön, nem tudom mi célzattal, többször említett vezércikkében azt mondja: „Az ököljognak jogosultságát a Bánffy korszak alatt sem ismertük el, még kevésbé fogjuk azt a törvény, jog- és igazság korszakában elismerni, legkivált pedig akkor, ha ez a rákok részéről nyilvánul.“ Haladóparti társaim s én sem ismerem el az ököljog jogosultságát a közéletben, de a magánéletben sem — rendes körülmények között; azt tartjuk azonban, legalább én a magam részéről, hogyha engem egy veszett eb meg akar marni, akkor leütöm, mert az nem ököljog, hanem jogos önvédelem, a melyet maga a törvény is megenged.

Dr. Drakulits Pál.

† Scultéty Ede.

A régi társadalom egyik közkedvelt, fáradhatatlan munkása Scultéty Ede elköltözött az élők sorából. Csendesesen, mint a hogyan élete utolsó éveit töltötte, hunyta le örök álmra szeméit a jó öreg ur, a kit mindenki tisztelt és szeretett és most hogy elhunyt, mély részvéttel áldozunk az emlékezés szomorú méce mellett az ő csodálatos szép multjának — munkás életének.

Szintiszta becsületesség és a puritán elvhűség, hazaszeretet és vallásosság voltak ennek az életnek a világitó fáklyái. Nemes idealizmussal szolgálta a hazát, egyházat és ezeknek keretében a közügyeket és a köztisztélet volt derék munkásságának jól megérdemelt elismerése, jutalma.

Az ágostai evangélikus egyház egy régi kipróbált vezérével veszítette el benne. Mély vallásosággal gondozta egyházának

ügyeit és hitsorsosai az egyházi életben a legmagasabb állásra a bács-szerémi evangélikus esperesség felügyelőjévé választotta meg és ezen kiváló tisztet hosszú éveken át nagy gonddal és vallásos lelkesedéssel töltötte be.

A nagy időkben a szabadságharcban részt vett mint huszárcapitány és vitéz honvéd volt. A szabadságharc viharait átélte ifjú még öreg korában is megőrizte hazaszeretétét.

Jegyzői és ügyvédi pályája alatt lelkes harcosa volt a magyarság ügyének. Cservenkán és Hódsághon igazi honfiumi lelkesedéssel terjesztette a magyar nemzeti eszmét és a magyar nyelvet.

A megboldogult és családja iránt igaz szivekből fakadó, mély általános részvét nyilvánult meg a szent István nap délutánján lefolyt végtisztességén. Ravatalát a zombori ág. ev. imaházban állították fel, mely fekete draperiákkal volt feldiszitve, a hol a megboldogult antik érckoporsóban fektedt.

A részvét és kegyelet külső jeleitől sok virágkoszorút küldtek családja gyászborult tagjai.

A beszentelést az imaházban az ág. ev. egyház lelkészei végezték. Elsőnek Bierbrunner Gusztáv ó-kéri lelkész lépett a koporsó elé és emelkedett szellemű szép beszédben áldozott a megboldogult emlékének és méltatta a haza és egyház iránt kiváló érdemeit és példaszert pályáját. Utána Korossy Emil mondott megható búcsú imát.

A szent beszéd után fölemelték a koporsót a négylovas halottas kocsira és megindult a gyászmenet örök pihenő helyére a temetőbe. A nyitott sírnál Wagner Adolf ujjverbázi lelkész mondott igazán megható gyászbeszédet, mely sokaknak szemében igaz könyeket fakasztott. Költői szárnyalású, igazán szép búcsúszónoklat volt, melyet hazafias és vallásos szellem lengett át.

A gyászszertartáson a bácsi egyházmegye képviselőiben megjelentek főtisztelendő Belohorszky Gábor ujvidéki főesperes és dr. Gertinger Pál másodfelügyelő vezetése alatt: Fammler G. Adolf torzsai, Stiegelmar János cservenkai, Roth Béla ó-verbázi, Abraham Vilmos pivnicai ág. hitv. evang. lelkészek és nagyszámú gyászoló közönség jelent meg és kísérete ki utolsó útjára a megboldogultat. A temetés előtt igen sokan keresték fel Scultéty Ferenc árvaszéki elnököt, a megboldogult fiát és fejezték ki őszinte részvétüket. Megjelent ott Latinovits Pál főispán és a vármegyei tisztikar is.

Életrajzi adatai a következők:

Scultéty Ede 1821. évi augusztus hó 26-án született Uj-Verbászon, hol édes apja Scultéty János ág. ev. lelkész volt. Középiskolai tanulmányait Uj-Verbászon, a jogot és technikát Pozsonyban és Bécsben végezte. Ügyvédi diplomával a vármegye szolgálatába állott és az akkor fennállott megyei törvényszéknek ülnöke és várm. tiszteletbeli főügyész volt.

A szabadságharcban beállott ő is hazafias lelkesedéssel a honvédséghez és huszárcapitányi rangot viselt. A Bach korszakban, a nemzet e sötét éjszakájában, két éven át folytonos üldözésnek volt kitéve; a virradás korában Cservenka község jegyzője volt, utána pedig ügyvédi irodát nyitott Hódsághon, hol közbecsülésben és köztisztületben állt.

Családja elhunytáról a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak, számos rokonaik nevében is, szomorú szívvel tudatják, hogy édes atyjuk, apósuk, illetve bátyjuk Scultéty Ede ügyvéd, a bács-szerémi evangélikus espe-

resség volt valóságos utóbb tiszteletbeli felügyelője, Bács-Bodrogh vármegyének volt törvényszéki ülnöke és tb. főügyésze, 48-as honvédkapitány, stb. életének 81. évében Hódásághon 1902. évi augusztus hó 18-án elhunyt. A boldogultnak hitelt teteme 1902. évi augusztus hó 20-án délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor fog Zomborban az ág. hitv. evang. imaházból a Szent Rókus sarkertben az ág. hitv. evang. gyászszertartás szerint örök nyugalomra helyeztetni. Áldás emlékére és béke hamvaira! Scultéty Kálmánné szül. Schumacher Irén, özv. Scultéty Kornélné szül. Kundl Mária, Scultéty Ferencné szül. Schick Gizella, menyei. Özv. Pávlovits Izidorné szül. Scultéty Laura, Scultéty Ferenc, dr. Scultéty Jenő, Scultéty Kálmán, gyermekei. Özv. Bauer-Scultéty Jozefa, özv. Schenkenberger Scultéty Paulina, özv. Hoffmann-Scultéty Julia, Scultéty János, testvérei. Scultéty Ernő, Margit, Emma, Mariska, unokái.

Hosszu étellel áldotta meg a Mindenható. Közpályáján ép úgy, mint családi életében az igaz ember mintaképe volt. Áldás emlékére!

H i r e k.

Szent István napja. Szerdán nemzeti ünnep volt hazánkban, első szent királyunk szent István emléknapja. Városunk közönsége vallásos áhitattal ünnepelte meg e napot. A középületeken nemzeti zászlók hirdették az ünnepet és a róm. kath. templomban hálaadó istentisztelet volt. Nagyszámu közönség jelent meg a templomban, mely fényesen ki volt világítva. A templom környéke is oly népes volt, mint bármely nagyobb ünnepnapon. A templom padsorait előkelő uri közönség töltte meg. Az első sorokban foglaltak helyet Latinovits Pál főispán vezetése alatt a vármegyei tisztikar és a városunkban székelő összes hivatalok fejei és tisztikara. A szentély padjaiban Hauke Imre polgármesterrel az élén a városi tisztikar ült. Az oltár jobb és baloldalán pedig a vármegyei és városi hajduk állottak díszsorfalat. Az istentiszteleten Fejér Gyula apát-plébános pontifikált fényes apáti ornátusban Muzsik István, Pfaltz Jakab, Agatits Boldizsár, Littvay Péter káplánok és Csányi István növendékpap segédletével. A szentmisében a dalárda következő tagjai énekeltek igen szép betéteket: Staudacher József Kontor Elek Miatyánkját, Türr Aladár Cherubin Ave Mariáját, Staudacher József Weisz Lőrinc Gradualáját, Major József Vavrincez Fohászatát énekeltek. Schubert Salve Regináját pedig Kelő Mór, Staudacher József, Türr Aladár, Kneifel István dr., Frey Gyula, Marschall Béla és Tomcsányi Aladár énekeltek. Továbbá Fejér Eulália Kontor Elek Fohászatát, Major József és Marschall Béla Mercier Ecce panis és dr. Kneifel István Mozart Agnus Dei dalát énekeltek. Harmoniumon kísérték az énekeket Marschall Béla és Tomcsányi Aladár. Az ajtatos közönség lelki gyönyörűséggel hallgatta a precizen, mély érzéssel előadott ének szövegeket. A szentmise végén „Hol vagy István király, Téged magyar kíván“ ősrégi magyar dalt és utána a Himnuszt énekeltek.

Katonai előléptetések. A király bajsai Vojnits Elemért a m. kir. honvéd Ludovika akadémia III. évfolyamának végzett növendékét a varasdi 10. honvédhuszárezredhez hadnagygyá nevezte ki. — A m. kir. honvédelmi miniszter pedig Nagy Jenőt, Timár Bélát és Trischler Antalt a szabadkai 6. honvéd gyalogezredhez hadapród tiszt-helyettesekké nevezte ki.

A király születésnapja. Filipováról írják: Filipova község német ajku lakossága ismét tanujelét adta hazafiságának az által, hogy őfelsége a király születésnapjának előestéjén fényes ünnepélyt rendezett, mely okból a középületek és a templom zászlódszít öltöztek, a község háza pedig fényesen kivilágítva és őfelsége életnagyságu arcképével fel volt díszítve. Az ünnepély lefolyása a község német ajku lakosait tekintve, páratlan volt. A helybeli tanulóifjúság fényes lampion menetet rendezett, mely dr. Pertschy Ferenc főorvos vendégszerető házából vette kezdetét, zene és hazafias dalok éneklése mellett a község háza előtt érte végét. Itt dr. Pertschy a nagyszámu megjelent közönségnek az ünnepély és a nap jelentőségét esetenlte; szép beszédjét háromszoros „éljen a király“ lyal végezte be, mely száz meg száz torokból visszhangzott. Majd Holzhauer József érettségít tett tanuló magyar nyelven, szép gondosan összeállított beszédben fejtegette a hazafiság és királyhűséget. Hesz Márton tanító pedig német nyelven buzdította a lakosságot a hazaszeretetre és figyelmeztette őket, hogy a magyarokkal egyetértve és összetartva, lehet a föld ezen paradicsomát: Magyarországot még virágzóbbá tenni. Mint utolsó szónok Schneider Janos, budapesti főreáliskolai tanár beszélt. Beszédjében legbensőbb köszönetének adott kifejezést, hogy az ő szülőhelye oly szépen, hazafiasan ünnepeli meg őfelsége a király születésnapját. Kéri őket, hogy a hazafiság és hazaszeretethen legyenek tántoríthatatlanok és hű alattvalói a magyar királynak. Ugy ez, mint a többi beszéd éljenzéssel szakították félbe és fejeződtek be. Az egyes beszédek után Dickmann F. kántortanító vezetése alatt az ifjúsági énekkar a hymnuszt, Jókai király-hymnusát és a szöveget énekelte. Az esti ünnepély befejezését egy rögtönzött táncmulatság képezte. Másnap augusztus 18-án fényes isteni tisztelet „Te Deum“-mal összekötve tartott, hol a jelen voltak őfelsége tartós egészségeért áhitattal kérték a Mindenhatót. Ezzel fejeződött be őfelsége születésnapjának ünnepélye és bizonyosságot tett a lakosság, hogy a király hű alattvalói és a magyar hazának hasznos polgárai.

Tűzoltóink Egerben. Az egeri országos tűzoltó ünnepnek legkimagaslóbb mozzanata volt az országos tűzoltó-verseny. Az ország legkiválóbb tűzoltó-testületei — köztük a zombori is — vettek részt a versenyben. A zombori tűzoltó-testület is nyert díjat, a szövetség emléktárgyát a kötélen való leereszkedésnél Hős Károly zombori tűzoltó kapta.

Ügyvédi kamara. A szabadkai ügyvédi kamara közbírré teszi, hogy dr. Hirman Ferenc ügyvédet és dr. Csernyus Pál ügyvédet Zombor székhelylyel, dr. Grigorievits Milivoj ügyvédet Ujvidék székhelylyel, dr. Ludaits Vitomir ügyvédet Zenta székhelylyel, végül dr. Micsatek Lajos ügyvédet Ujvidék székhelylyel a kamara lajstromába iktatta. Közbírré teszi továbbá, hogy Kármán Sándor titeli ügyvéd a kamara területén belül Zsablyára tette át székhelyét.

Az új biborosok. Kik lesznek az új biborosok? Ez a kérdés foglalkoztatja most az egész világ katolikus klérusát, a magyart is. Két bibornoki kalap jut ez alkalommal a mi főpásztorainknak és a kormány — mint Rómából hírlik — a külügy-miniszter utján már érintkezésbe is lépett a Vatikánnal a személyi kérdésekre nézve. Hír szerint Császka György kalocsa-bácsi érsek, a mi áldott lelkű főpásztorunk kapja meg az őszszel tartandó pápai konzisztóriumban a biborosi méltóságot.

Szent István szobra. A zombori újtemplom védőszentje Szent István az első apostoli magyar király lesz. Az építő bizottság megcsináltatta szobrát és azt a napokban állították fel az újtemplom két tornya közé. A szobor szent Istvánt királyi ornátusban ábrázolja a királyi paláttal és a koronával.

Eljegyzés. Lévy Jenő eljegyezte Schöffer S. Mór bájos leányát, Rózsika kisasszonyt Bajmokon.

Szemző Mátyás halála. Kamjonkai Szemző Mátyás elhunytáról családja a következő gyászjelentést adta ki: Özv. kamjonkai dr. Szemző Mátyásné szül. Juhász Mariska mint a megboldogult neje, kamjonkai Szemző Arthur főhadnagy, Szemző Elemér dragonyos főhadnagy, Szemző Aglaja, Szemző István és Szemző Gyula mint a megboldogult gyermekei, özv. bajsai Vojnits Lukácsné szül. kamjonkai Szemző Józsa, idősb Szemző István, idősb Szemző Gyula, Szemző László és özv. pallini Inkey Kálmánné szül. Szemző Lujza mint testvérei, idősb özv. Szemző Jánosné szül. Sztrilich Izabella, idősb Szemző Istvánné szül. Kuluncsics Teréz, Szemző Lászlóné szül. őrgóf Odescalchi Mariska mint sógorok, Szemző Arthurné szül. Messinger Karola, Szemző Elemérné szül. Fritsch Betty, Szemző Istvánné szül. Geyer Mathild, Szemző Gyuláné szül. Ungár Piroksa mint menyei, Szemző Adorján, Lajos, Aglaja és legifjabb Pista mint unokái a maguk, valamint az összes rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a forrón szeretett férj, édesatyja, testvér, sógor, após és rokon kamjonkai dr. Szemző Mátyás ur volt országgyűlési képviselő és megyebizottsági tag folyó hó 16-án reggel 7 $\frac{1}{2}$ órakor, rövid szenvedés után, életének 69 ik évében jobblétre szenderült. A megboldogult földi maradványai Kernyajára leendő elszállítatása után folyó hó 19-én délután 5 órakor fognak az ottani családi sírkápolnában örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 20-án délelőtt 10 órakor fog a pusztakulai kápolnában az Urnak bemutattni. Budapest, 1902. évi augusztus hó 17-én. Béke poraira!

Országos vásár. Vasárnap és hétfőn városunkban a Haviboldogasszony vásár lesz megtartva. Az aratás után ez az első vásár és rendezés nagy forgalmu szokott lenni. Különösen a gabona adás-vevés sikertől ilyenkor és a gyümölcsök közül a dinnye kerül a piacra.

Szentistvánnapi mulatság. A zombori polgári kaszinó régi szokásához hiven szent István napján délután ez este mulatságot rendezett, melyen nagyszámu közönség vett részt. A délutáni folyamán tekeverseny volt, mely érdeklődés mellett folyt le. Az első díjat Simits Gusztó, a második díjat Horvátovits Aladár, a harmadikat Frey Gyula nyerték ügyes dobásukkal. Az első díj egy palack Mumm pezsgő, a második talizmán pezsgő, a harmadik egy üveg villányi bor volt. Este táncmulatság volt, mely vidám hangulatban kivirágoltig tartott.

Műkedvelői előadás. Az obrováci ifjúság folyó évi augusztus hó 16-án este 8 órakor a „zöld koszorúhoz“ címzett vendéglő és kaszinó összes termeiben szt. Antal kenyere javára táncfűzérkével s tombolával összekötött műkedvelői előadást rendezett, mely alkalommal Kisfaludy Károly „Szeget-szeggel“ c. vígjátéka került színre. A szereplők e kitértő darabban a százakra menő közönségnek valóban gyönyört szerettek s azt mindenképen kielégítették precíz és ügyes játékkal s megmutatták mily kitértő tehetség rejlik bennük. A közönséget teljesen megnyerte Reisz István, ki az öreg Villányi földbirtokost adta helyesen, hűen kidolgozott játékkal. Riegler Rezső az ügyvéd szerepében remekelt, megmutatván ügyességét a szalon játékban. Tiefenbach Bálint, mint kapitány adta a helyest, visszaadván szerepében a könnyűvérű tisztnek hű képmását. Pollák Mariska és Riegler Annuska pedig oly naivan s oly bájosan játszottak, hogy nemcsak a fiataloknak, hanem az öregeknek is felmelegedett a szive tájéka. Nem utolsó helyen említendő Somoskői Ferkó sikertelt s sok tapsot nyert játéka, ki a tisztartó szerepét kellemmel adta elő. A többiek is igen jól játszottak, miért is ezek úgy, mint az előbbie a közönség osztatlan tetszését s rokonszenvét ez este teljesen kiaknálták. A darabot sikerült táncfűzérke követte, mely jó bácskai szokás szerint virragtig (9 óráig) tartott.

Halálozás. Özv. Heugl Adolfné sz. Schulez Julia asszony munkás életének 76. évében Baján elhunyt.

Sz ifjúság f szombato meiben kötött sz Gabányi

Uj A rendel terjedelm lete, a n a Tökölly letét a r helyi pa tása, ho irányban intézet c a szerb ban a sz az eddig szerb ifj menyese tagokból ról Joann ki, a h országgy szerb eg vics Mla helyettes dig Zu sági ité A patro alakul: patriárka püspök; elnöke, nevű sz műfordít Velimir mitrijevi Jovánov egyházk a ki min tag fogl házközse szerb eg revics M vosi hel által m tási bírő Joanovic által del képvisel povics V elnök r már éle hónap f

H ujabban jutott, jóval e lapok az melynek vakmer kicsapon fej- és vészbiro Most és vásár. kulában

S irják le szövets hó 7. é vidéki verseny tartani. 10 km. és Délm kerülne ország Vadas, bajnok natus v világbá Europa motor 8

U hatóság zett O vármeg szavazo élénken

Szini előadás. Az új-szivaci tanuló ifjuság folyó évi augusztus hó 23. napján szombaton a Freidenfeld szálloda összes termeiben jótékonycélu tánevigalommal egybekötött szini előadást rendez. Szinre kerül Gabányi Árpád az „Apósok” című vígjátéka.

Új rend a Tökölyánumban. A rendeletek tarában most jelent meg egész terjedelmében a miniszterelnöknek a rendelete, a melylyel a király elhatározása alapján a Tökölyánumban igazgatását és szellemi felügyeletét a rendelet ezentúl egy felekezeti jellegű helyi patronátusra bizza s ennek lesz hivatása, hogy az alapító szándékát minden irányban megvalósítsa. Eddig ugyanis az intézet csak lakást és ösztöndíjat biztosított a szerb nemzetiségű ifjaknak. Ezentúl azonban a szoroson veit internátusi rendszer fog az eddiginek helyébe lépni, hogy ezáltal a szerb ifjak nevelése hatásosabb és eredményesebb legyen. A patronátus a következő tagokból áll: a miniszterelnök a saját részéről Joanovics Pál miniszteri titkár nevezte ki, a horvát bán pedig Dedovics György országgyűlési képviselőt delegálta. A pesti szerb egyházközség saját részéről Magyarovics Mladen dr. székesfővárosi tisztifőorvosi helyettes, a budai szerb egyházközség pedig Zubkovics Arzén közigazgatási bírósági ítélobíróvá választotta a patronátusba. A patronátus jelenleg a következőképpen alakul: fővédő Brankovics György szerb patriárka; elnök: Bogdanovics Lucian budai püspök; alelnök Hadzsics Antal a Matica elnöke, a Kisfaludy Társaság tagja, ismert nevű szerb író és a magyar költők hivatott műfordítója. Patronátusi tagok: Nedelykovics Velimir budai szerb főesperes-plébános, Dimitrijevic Vladimir dr. pesti szerb plébános, Jovanovics István kir. tanácsos, a pesti szerb egyházközség elnöke, Jovanovics Pál helyett, a ki mint a miniszterelnök által kinevezett tag foglal a patronátusban helyet, ez egyházközség alelnöke: Krsztics Lázár, a pesti szerb egyházközség által választott Magyarovics Mladen dr. székesfővárosi tisztifőorvosi helyettes, a budai szerb egyházközség által választott Zubkovics Arzén közigazgatási bírósági elnök, a miniszterelnök által kinevezett Joanovics Pál miniszteri titkár; a horvát bán által delegált Dedovics György országgyűlési képviselő és végül az intézeti igazgató: Popovics V. István kir. tanácsos. A miniszterelnök rendeletével megállapított új szervezet már életbelépett és az új patronátus még e hónap folyamán megtartja alakuló ülését.

Holt pont. Az esztendő, vagy ahogy újabb mondani szokás, a szezon holt pontra jutott, elég későn. Más rendes évben már jóval előbb, július derekán megcsinálják a lapok az obligát holtévnyilvántási szertartást, melynek logikai következménye a felelőtlen vakmerő kacszás, az újságíró fantázia olyan kicsapongása, miért tévize idején rövid uton fej- és jószágvesztésre ítélné a szerkesztői vészbiróság a bizalommal visszaélt riportert. Most és innen tul vagy két hétig szabad a vásár. Egy szóval benne vagyunk a kánikulában.

Sportélet Ujvidéken. Ujvidékről írják lapunknak: A magyar kerékpáros szövetség országos kongresszusát szeptember hó 7. és 8. án Ujvidéken tartja meg. Az újvidéki sport-egylet ebből az alkalomból diszes versenyeket rendez, mely két napig fog tartani. Az első nap Magyarország 1 km. és 10 km., Ujvidék 1 km., Magyarország 106 és Délmagyarország még 10 km. bajnokságai kerülnek eldöntésre, melyeken Bibary Magyarország többszörös bajnoka, Frisch, Herczi, Vadas, Löwy, Kater, Husztolesz magyar bajnokokon kívül Gerger Ferenc professzionatus világbajnok, Stewers párisi amateur világbajnok, Heiny svájci bajnok és Fischer Europa bajnoka vesznek részt. Több mint 10 motor fogja a jeles gárdát szolgálni. Egy motor 80 km. gyorsasággal halad.

Új muút. Az ada—topolyai törvényhatósági utvonat Ada községtől az ugynevezett Oromig terjedő részének kiépítésére vármegyénk törvényhatósága 50000 koronát szavazott meg. Ezen utvonat kiépítése régóta élénken érzett közszükség.

Szőlősgazdák figyelmébe. Zombor város tanácsa a következő hirdetményt adta ki: Az állami italmérési jövedékről szóló 1892. évi XV. t. c. végrehajtása iránt kibocsájtott pénzügyminiszteri utasítás 25. és 26. §§ ai értelmében felhívtnak mindazon szőlősgazdák, kik saját termésű boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után a kedvezményes adótételt igénybe venni óhajtják, miszerint a 26. §. értelmében szerkesztendő a bejelentő lakhelyét, házszámát, a szőlőbirtok terjedelmét holdakban, a házi-fogyasztásra felhasznált bor évi átlagos mennyiségét hektoliterekben, ugyszintén a folyó évi remélhető termést a házi-fogyasztásra és nagyban vagy 5 hektolitert tevő mennyiségben való eladásra szánt bormennyiséget hektoliterekben tartalmazó bejelentés folyó évi szeptember hó 20. ig Vuits György városi mértékhatóságánál nyujtsák be, mert ellenkező esetben az adó kedvezményre igényt nem tarthatnak.

Vásári fufang. Jó cserét tett a zentai vásárban Szugyi János adai lakos. Néhány szabadkai lókupeccel 220 koronára becsült lovat árult, miközben a kupecsek egy ötven koronás rossz lóval odavetődtek és cserét ajánlottak. Táltsanak nézte-e Szugyi a lovat, nem lehet tudni? Belement a cserébe és 220 koronás lováért kapott egy ötven koronásat és még fizetett 80 koronát. Meg is emlegeti a zentai vásárt.

Öngyilkossági kísérlet. Csantavérről Szabadkára érkező személyvonat az utasok nagy rémtülete a legnagyobb menetsebesség közepette megállt. Mindenki sietett megtudni, mi lehet a váratlan forgalmi akadály. Csakhamar meg is tudták. A mozdonyvezető a sineken egy gyanus alakot látott heverni s még volt annyi ideje, hogy megállítsa a mozdonyt, mely egy méternyire állt meg az embertől. Egy 19 éves béreslegény akarta magát elgázoltatni, ami azonban nem sikerült neki. Az öngyilkos jelöltet felvették a vonatra s így a másvilág helyett a szabadkai rendőrséghez került.

Egyetemi hallgatók internátusa. Az utóbbi időben tövös eszme hódít a főiskolai ifjuság körében. A vidékről az egyetemre fölkerülő ifjuság legtöbb esetben hónapos szobára van utalva. A családi ott-hontól megfosztott ifju igen gyakran, már unalomból is, oly szórakozást keres, amely tanulmányaitól teljesen elvonja s nem egyszer pályája közepén megakasztja. Angliában az egyetemi internátusok segítenek a bajon. Nálunk is megindult már erre a mozgalom, főképp a mostani közoktatási kormány buzgókodása. Megalakult az Eötvös József-kollégium s a Ferenc József-tanítókbáza. A katolikus főiskolai internátus-egyesület a jövő iskolai évben saját házában nyitja meg a főiskolai ifjuság számára internátusát. Az intézet természetesen kellő szabadságot kíván hagyni az ifjaknak, de azért egy tanulmányi, mint erkölcsi tekintetben fegyelmet gyakorol. A jövő iskolai évben a nevezett egyesület már több ifjunak nyujt ingyenes és kedvezményes ellátást. Körülbelül hatvanat vesz föl jutányos évi díjért teljes ellátásra. Programot az intézeti igazgató, Glatfelder Gyula dr., a központi papnevelő tanulmányi felügyelője (IV., Központi papnevelő) küld.

HIRDETÉSEK.

350/1902.

Pályázati hirdetmény.

Bodrogh-Monostorszeg községében megüresedett évi 720 korona fizetéssel egybekötött községi irnoki állásra pályázatot hirdetek és felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerden felszerelt kérvényeiket **folyó évi szeptember hó 1-sejéig** hozzám nyujtsák be.

Apatinban, 1902. évi július hó 28-án.

Németh,
szolgabíró.

Egyéves önkénteseknek,

valamint tűzoltóknak egyenruhát teljes felszereléssel, továbbá mindennemű egyen- és polgári ruhát jutányosan készit, illetve szállit, valamint javításokat olcsón és pontosan elfogad

Knipl János,

8-2 polgári és egyenruha szabó
Zombor, bajai-utca a nagy szerb templom mellett.

19357. sz. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

Építési vállalkozóknak tudomására hozatik, hogy az alább felsorolt építkezési munkálatok vállalatba adása iránt a lent megnevezett ispánságoknál, ahol az árlejtési feltételek és költségvetések a hivatalos órák alatt betekintheők, nyilvános árlejtések fognak tartatni, és pedig:

I. Kulán a kincstári ispánságnál 1902. augusztus 26-án d. e. 9 órákor: 1. Az ó-kéri r. k. templom burkolat javítása, kikiáltási összeg 1601 kor. 94 fil., kézi és igásnapszám címén a községet terheli 209 kor. 64 fil. 2. A vepro áci r. k. templom javítása: kikiáltási összeg 9620 kor. 66 fil., kézi és igásnapszám címén a községet terheli 698 kor. 78 fil. 3. A kucurai r. k. templom tetőzet javítása: kikiáltási összeg 2395 kor. 91 fil., kézi és igásnapszám címén a községet terheli 121 kor. 49 fil. 4. A dautovai r. k. templom s paplak javítása: kikiáltási összeg 1469 kor. 19 fil., kézi és igásnapszám címén a községet terheli 105 kor. 54 fil.

II. Apatinban a kincstári ispánságnál 1902. augusztus 27-én d. e. 9 órákor: Az apatini r. kath. templom és paplak javítása: kikiáltási összeg 6928 kor. 87 fil., kézi és igásnapszám címén a községet terheli 243 kor. 13 fil.

Ezekon kívül hasonló árlejtések tartatnak még:
1. ispánságnál M.-Peeskan augusztus 25-én,
2. ispánságnál Lugoson augusztus 26-án,
3. ispánságnál Temesvárott augusztus 27-én,
4. ispánságnál Lippán augusztus 28-án,
5. ispánságnál Pancsován augusztus 29-én, — mindenkor d. e. 9 óratól kezdődőleg.
Arad, 1902. augusztus hó 6-án.

M. kir. államjóságigazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

2-2

Alkalmazást nyer.

Egy a jegyzői teendőkbén jártas intelligens fiatal ember községi jegyzői irodában alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivalban.

3-2

800. sz. 1902.

Élelmezési hirdetés.

Az adai m. kir. földmives iskola tanulóinak, valamint az iskolával kapcsolatosan tartatni szokott téli tanfolyamok növendékeinek s a nyári kurzusok hallgatóinak élelmezése folyó évi november hó 1-től következő egy év tartamára való árlejtés utjáni bérbeadására ezennel pályázat hirdettek.

A pályázni szándékozók azzal hivatnak fel, hogy szabályszerű bélyeggel s községi bizonyítvánnyal ellátott 400 (négy száz) korona erejéig óvadékképes zárt ajánlataikat legkésőbb **folyó évi október hó 1-ig** az iskola igazgatóságánál akár személyesen, akár írásban nyujtsák be.

A szerződés egyelőre csak egy év tartamára köttetik meg, mely lejáratával újabb három évre meghosszabbitható.

Az élelmezésnél valamely mesterséggel foglalkozók előnyben részesülnek.

Az élelmezési feltételek az iskola irodájában bármikor betekintheők, valamint ez ügyben írásban intézett megkeresésekre készséggel ad felvilágosítást

2-2

az igazgatóság.

Földeladás.

Az ó-morovicai határban fekvő 54 k. hold 943 □ öl **szántóföld** könnyű fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 3—3

6426. szám.

kig. 1902.

Hirdetmény.

Bács-Földvár községben lemondás folytán úrsedesbe jött községi orvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom az ezen állásra pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamódványaikat **szeptember hó 15-éig** annál is inkább adják be, mert a későn érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Ezen állás javadalmazása évi 1200 korona fizetéssel, 40 fillér nappali és 1 korona éjjeli látogatási díjjal van egybekötve. Szegények ingyen gyógykezelendők.

Kelt O-Becsén, 1902. augusztus 11-én.

Főszolgabíró ur szabadságon:

Kovatsits,

3—2

szolgabíró.

Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.

35837. szám.

alisp. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tetetik, hogy az alább megnevezett munkák biztosítása céljából **foló évi augusztus hó 29-ik napján (péntek) reggeli 9 órakor** a vármegye székházának kistermében zart ajánlatokkal egybekötött szóbeli versenytárgyalás fog tartatni, amelyre a vállalkozni kívánók ezennel meghívotnak.

A biztosítandó munkák a következők és pedig:
Az ada-pádei komphoz vezető törvényhatósági közút kiegészítését meg szükséges építési munkák a szükséges építési anyaggal.

Előirányzott összeg 39,584 korona 21 fillér.
Leteendő bantpénz 4000 korona.

Elkészítési határidő 1902. évi november hó 30-ika.
Ezen felsorolt munkákra vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető versenyző, vagyis vállalkozni kívánónak a neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, továbbá az ajánlatok egységi és összes vállalati árak és pedig az utóbbiak úgy számokkal, mint betűkkel is kiirandók és amelyekben a fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben, vagy a budapesti tőzsdén jegyzett és nevértékig terjedő árkelet szerint számított elfogadható értékpapírokban okvetlenül csatolandó és **foló évi augusztus hó 28-ik napjának délutáni 5 órájáig** a vármegye alispánjára címezve nyújtandók be.
Versenyzők ajánlatukhoz a köfajból megtehető és pecséttel ellátott mintaköveket tartoznak bemutatni és azt az ajánlattal egyidejűleg az alispáni iktatóba beadni; és amennyiben ezt elmulasztják, úgy ajánlatuk figyelembe nem fog vétetni.
Az ajánlatok úgy adandók be, hogy mindegyiknek borítékára a szükségesek, vagyis az ajánlatot tevő neve és lakhelye, továbbá mire az ajánlat tetetik és végre a bentlő bantpénz összege világosan feljegyzendő, megjegyeztetvén, hogy a kített határidőn túl beérkező, vagy az előirt kelleket bármi tekintetben nélkülöző ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.
Azok, kik a felsorolt vállalatra a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánnak pályázni, kötelesek az illető vállalatra névbe fentebb kikötött biztosítékot a szóbeli árlejtést megelőzőleg lefizetni, különben az árlejtésben részt nem vehetnek.
A szóbeli árlejtés megkezdése előtt az abban résztvevni szándékozók tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó részletes árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzati okmányokat tökéletesen ismerik, míg az írásbelileg pályázók ezen kijelentést ajánlatukban kötelesek megtenni.
A vármegye fentartja magának a jogot arra nézve, hogy a beadandó ajánlatok között — azoknak minden irányban való mérlegelése mellett — szabadon választhat.
Végül megjegyeztetik, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok az államépítészeti hivatalnak hivatalos helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Zomborban, 1902. évi augusztus hó 11-én.

Karácson Gyula,

2—2

kir. tanácsos, alispán.

A takarékoság és tisztaság kedvelői figyelmébe!

Használatban levő férfi-, női- és gyermekruhák, továbbá ernyők, keztyűk, háztartási cikkek u. m.: függönyök, terítők, butorandóvetek, himzések stb. gyakran használaton kívül helyzetnek eszupán azért, mert megfoltosodtak, bepiszkolódtak, pedig azok vegyi tisztítással aránylag kevés költséggel ismét használhatóvá tehetők.

Ruhatisztítás vegyi úton!

A vegyileg tisztított ruhák eredeti színe, fénye és alakja (façon) megmarad, legyeknek azok bármivel díszítettek is. Vegyi úton a zsír s egyéb peesetek tökéletesen eltávolítatnak s ki van az az eshetőség zárva, hogy az eltávolított, illetve kioldott peesetek ujbl előtünjenek.

Első vegyészeti ruhatisztító intézet

*—12

Tulajdonos:

Szabó Károly,
Zentán

Gyakran megtörténik, hogy ruhadarabok csak akkor küldetnek tisztítani, midőn a foltok eltávolítását már megkísérelték, miáltal a szín, sőt maga a szövet is oly mértékben van megtámadva, hogy tökéletes tisztítás többé alig érhető el. Az ily darabok eszupán jóállás nélküli tisztíthatók.

Csomagolás. Ha a tisztítandók dobozban küldetnek, úgy azok, ha a doboz megfelelő, ugyanazon dobozban küldetnek vissza, máskülönben a saját dobozkészítő műhelyben előállított dobozokban, kellő vigyázattal csomagoltatnak a küldemények. Csomagolásért saját költségemet számítom.

Átvételi elismervény. A küldemények átvételénél a t. rendelők értesítetek s kívánatra közlöm a beküldött darabok tisztítási díját, mielőtt azok munkába vétetnek.

Elkészítési határidő. Rendes körülmények között 6—8 nap. Igen sürgős kivételnél a díjak költségtöbbletem arányában némileg magasabbak.

Kereslet.

Irodamba keresek 1902. évi szeptember hó 1-étől 1903. évi június hó 30-áig terjedő 10 havi időtartamra egy az adókezelés és kataszteri munkálatokban teljes jártassággal bíró egyént. Havi fizetése 66 kor. 66 fill. s ezenkívül részére a 10 hónapban 300 korona mellékjövédelmet biztosítok. Az illetőtől a magyar nyelven kívül még a német nyelvnek szó és írásbeli bírást is megkívánom.

Zányi Bódog,

2—2

Bács-Bresztovác község jegyzője.

Szabad kézből eladom

a zombori határban a sztapári ut mentén fekvő és Szemző István ur szállása melletti, a várostól 10 percnire lévő **szállásomat** az összes szükséges melléképületekkel és körülbelül **30 láncc** (2000 □ ölenként) elsőminőségű **szántófölddel**, továbbá a nagytemető mögötti és a Pártos féle szőlő melletti **5 1/2 láncc szőlőföldemet**, végül a városban a Nagyszerbtemplom-utcában **80. szám alatt lévő új és igen szép házamat.**

Bővebb tudósítást ezen házban ad a tulajdonos

Milivojevits György

3—3

(gyompár).

Boreladás.

Ezennel vételre ajánlom **csakis saját termésű, kisköszegi (batainai) hegyi boraimat.**

Természetes és tiszta voltukért minden tekintetben szavatosságot vállalok.

Egyben köztudomasra hozom, hogy most már elfogadok ideit termésre előjegyzéseket, sőt kész vagyok bármily mennyiségben szüretet is eladni, mely esetben a vevő rendelkezésére bocsájtok különálló pincéket, hol borait tetszése szerint kezelheti.

Értekezhetni velem személyesen előleges értesítés után, a kisköszegi szőlőmben, — írásbelileg pedig alábbi címenen.
Izsép (Mohács mellett).

Balassa Pál Bálint,

2—2

földbirtokos.

KEIL-LAKK

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

1 nagy palack ára 2 kor. 70 fill. — 1 kis palack ára 1 kor. 36 fill.

Szagtalan**padló-viasz „Gloria“**

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára.

Arany-fénymázképkeretek stb. bearanyozására.
1 kis palack ára 40 fillér.**Fehér „Glaser“-fénymáz**legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.
1 doboz ára 90 fillér.

Mindenkor kaphatók:

8—2

Weidinger S. és Zs. cégnél Zomborban.

Zombor, Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvudájától.

Egész évre
Félévre

(Dr.

arra, hog
kozzam a
született
zési és v
gyonszer
röviden ó
esetből k
elidegenitA k
római jog
extra com
meg az eTöbl
karthagói
tiltotta, h
nélkül eg
ezenfeltül
séges volA k
miután in
primási s
viteli foru
beleegyez
tők. Késő
láncolata

A B

Mély esőndes
Szememre mé
Az unasztó n
Mért is van aBús sóhajtól
Könyimen át
Pedig csak az
Mért is van aEh, mit neke
Inkább alvó s
Megpróbálom
Mért is van aKitekintsek tá
A mi eszembe
Csillag fénye
Mért is van aTörött ablakfő
Forró homlok
De nem ez az
Mért is van aVad dalára tá
Nem is táncol